

Sygn. akt: IV RC 35/21

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 października 2021r.

Sąd Rejonowy w Rybniku Wydział IV Rodzinny i Nieletnich

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Grażyna Kursa

Protokolant: Hanna Beer

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 października 2021r. w R.

sprawy z **powództwa G. B.**

przeciwko M. W. (1)

o uchylenie obowiązku alimentacyjnego

oraz

z powództwa M. W. (1)

przeciwko G. B.

o podwyższenie alimentów

1. uchyla z dniem 27 października 2021 roku obowiązek alimentacyjny powoda G. B. wobec pozwanego M. W. (1) w kwocie 500 zł (pięćset złotych) orzeczony wyrokiem Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 4 września 2008 roku w sprawie IV RC 565/08;
2. oddala powództwo główne w pozostałej części;
3. oddala powództwo wzajemne;
4. odstępuje od obciążania pozwanego powoda wzajemnego kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego powoda pozwanego wzajemnego.

Sygn. akt IV RC 35/21

UZASADNIENIE

Powód G. B. domagał się uchylenia z dniem 1 stycznia 2021 roku obowiązku alimentacyjnego ustalonego na rzecz pozwanego M. W. (2) wynikającego z wyroku Sądu Rejonowego w Rybniku z 4 września 2008r. w sprawie sygn. akt IV RC 565/08 w kwocie 500 zł miesięcznie.

W uzasadnieniu żądania, powód wskazał, że pozwany ukończył 18 lat. Stosunek pozwanego do dalszej edukacji jest obojętny. Pomimo, iż zgodnie ze swoim wiekiem powinien uczęszczać do klasy maturalnej, kolejny raz rozpoczyna naukę w I klasie. Powód w 2019 roku pomógł mu podjąć edukację w Zespole Szkół (...) w R., jednakże pozwany szybko zrezygnował z nauki. Podniósł również, że jego sytuacja finansowa jest bardzo zła. Pozostaje niezdolny do pracy bez prawa do świadczeń. Nie posiada środków na lekarstwa. Podkreślił również, że nie akceptuje wyglądu i poglądów syna i w związku tym nie zamierzałożyć na jego utrzymanie. (k. 3-4)

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa. Wystąpił również z powództwem wzajemnym domagając się podwyższenia dotychczasowych alimentów z kwoty po 500 zł miesięcznie do kwoty po 700 zł miesięcznie. Uzasadniając swoje stanowisko wskazał, że jest uczniem I klasy liceum. Przez ostatnie 3 lata zmagał się z myślami samobójczymi oraz nawracającą depresją. Podkreślił, że do kwietnia 2019 roku spotkał się z ojcem tylko jeden raz. Powód pozwany wzajemny nie dzwonił do syna z życzeniami na urodziny czy święta. Podniósł również, że poszukuje pracy, ale nie jest to proste dla osoby z wykształceniem gimnazjalnym. Pozwany powód wzajemny przez całe życie był utrzymywany przez matkę i babcię, a od 7 roku życia częściowo również przez ojczyma. (k. 29-30)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Rybniku z 4 września 2008 roku w sprawie o sygn. akt IV RC 565/08 zasądzono od powoda pozwanego wzajemnego na rzecz pozwanego powoda wzajemnego alimenty w kwocie po 500 zł miesięcznie.

Powód pozwany wzajemnym w tym czasie miał 43 lata, nie posiadał stałego zatrudnienia. Wyjeżdżał do pracy w Niemczech, gdzie pracował jako tłumacz, osiągając dochód rzędu 800 zł miesięcznie. Był osobą zdrową, poza synem nie miał nikogo na utrzymaniu. Był współwłaścicielem samochodu M. (...) z 2000 roku.

Pozwany powód wzajemny miał wówczas 6 lat. Był dzieckiem ogólnie zdrowym. Uczęszczał do przedszkola, którego miesięczne koszty wynosiły ok. 170 zł. Mieszkał wraz z matką oraz babcią macierzystą w wynajmowanym mieszkaniu. Koszty mieszkaniowe przedstawiały się następująco: czynsz 550 zł miesięcznie, prąd 180 zł co dwa miesiące. Matka pozwanego powoda wzajemnego zatrudniona była w L. Banku jako asystent bankowy i osiągała wynagrodzenie w kwocie 1100 zł.

(dowód: akta IV RC 565/08 w szczególności zeznania stron k. 27-27v. oraz wyrok k. 28)

Powód pozwany wzajemny ma obecnie 56 lat. Pracował do listopada 2019 roku jako starszy sprzedawca w firmie (...) w Ż.. W 2019 roku osiągnął dochód w wysokości 47.618,24 zł. Do 3 czerwca 2020 roku otrzymywał świadczenie chorobowe. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił mu prawa do zasiłku chorobowego za okres od 23 grudnia 2020 roku do 26 stycznia 2021 roku, wskazując, że z dniem 3 czerwca 2020 roku wykorzystał pełny okres zasiłkowy wynoszący 182 dni. Złożony przez niego wniosek o przyznanie świadczenia rehabilitacyjnego również został rozpatrzony negatywnie. Lekarz orzecznik uznał, że powód pozwany wzajemny jest zdolny do pracy. W związku z odwołaniem się od negatywnej decyzji toczy się postępowanie przed sądem o przyznanie zasiłku rehabilitacyjnego.

Powód pozwany wzajemny korzysta z pomocy finansowej rodziny. Mieszka wraz z matką oraz siostrą. Nie posiada żadnego majątku ani oszczędności. Zmaga się z uciskiem kręgow na nerwy rdzenia kręgowego, co powoduje bóle i trudności z poruszaniem się oraz drętwienie kończyn. Dodatkowo cierpi na bóle klasterowe głowy. Leczony jest lekami na bazie sterydów. Leczenie, na które składa się koszt wizyty oraz lekarstwa do wydatek rzędu 300-500 zł miesięcznie.

(dowód: zeznania powoda pozwanego wzajemnego k. 67-67v., zeznania świadka K. B. k. 66v., decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. . 8-9,PIT-37 k. 53-54v.).

Pozwany powód wzajemny ma obecnie 19 lat. Od 1 września 2020 roku jest słuchaczem I Liceum Ogólnokształcącego dla Dorosłych w (...) Centrum (...). Zajęcia odbywają się co dwa tygodnie. Zdiagnozowano u niego zaburzenia afektywne dwubiegunowe. Miał epizod ciężkiej depresji bez objawów psychotycznych. W okresie od 29 maja 2020 roku do 11 lipca 2020 roku przebywał w Centrum (...) w S. na Oddziale Klinicznym Psychiatrii i Psychoterapii Wieku Rozwojowego, z powodu depresji oraz samookaleceń.

Pozwany powód wzajemny pracuje w restauracji (...)’s od 4 maja 2021 roku. Początkowo zatrudniony był na okres 3 miesięcy w wymiarze ¾ etatu, osiągając dochód w wysokości 1700 zł. Od lipca 2017 roku posiada umowę na czas określony do sierpnia 2022 roku, pracuje w pełnym wymiarze czasu pracy, osiągając wynagrodzenie w kwocie 2100-2200 zł netto. W okresie od lipca 2020 roku do stycznia 2021 roku pracował dorywczo w pizzerii T..

Pozwany powód wzajemny mieszka w mieszkaniu komunalnym, którego najemcą jest matka pozwanego. Matka pozwanego wraz z mężem przeprowadziła się do nowo wybudowanego domu i w związku z tym będzie musiała zdać przysługujące jej mieszkanie. Koszty mieszkaniowe kształtują się na poziomie 1200 zł.

Pozostałe koszty pozwanego powoda wzajemnego przedstawiają się następująco:

- wyżywienie 600 zł;
- środki czystości, kosmetyki 100-150 zł;
- chemia 200 zł;
- karma dla szynszyli 50 zł;
- Internet 80 zł.

Pozwany powód wzajemny planuje zakup mieszkania za kwotę 100. 000 zł. W związku z czym podpisał 24 września 2021 roku umowę przedwstępną sprzedaży spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego i uiścił zadek w kwocie 3000 zł. Na zakup mieszkania zamierza zaciągnąć kredyt.

(dowód: zeznania pozwanego – powoda wzajemnego k.67-68, zeznania świadka B. Z. k.64v., świadka A. W. k.64v.-65 , zaświadczenie (...) Centrum (...) w R. k. 32, potwierdzenie obecności szkolnych k. 34, karta informacyjna leczenia szpitalnego k. 36-38).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zeznań stron, świadków oraz zebranych w sprawie dokumentów, szczegółowo powyżej opisanych. Zeznania stron znajdują potwierdzenie w dokumentach, których strony nie kwestionowały. Strony nie wnosiły o uzupełnienie materiału dowodowego, a Sąd uznał sprawę za merytorycznie wyjaśnioną.

Sąd zważył co następuje.

Zgodnie z treścią art. 133 § 1 kro każdy z rodziców obowiązany jest do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania. W myśl art. 133 § 3 kro - rodzice mogą uchylić się od świadczeń alimentacyjnych względem dziecka pełnoletniego, jeżeli są one połączone z nadmiernym dla nich uszczerbkiem lub jeżeli dziecko nie dokłada starań w celu uzyskania możliwości samodzielnego utrzymania się. Art. 138 kro stanowi z kolei, że w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Ustalenie czy nastąpiła zmiana stosunków, o których mowa w art. 138 kro następuje poprzez porównanie stosunków obecnych z warunkami i okolicznościami istniejącymi wcześniej, podczas ustalania wysokości poprzednich alimentów.

Zgodnie z obecnym stanowiskiem orzeczniczym, do uchylenia obowiązku alimentacyjnego nie jest wystarczające wskazanie na osiągnięcie przez osobę uprawnioną pełnoletniości. Przepis art. 133 kro definiujący obowiązek rodziców wobec dzieci wskazuje wprost na określenie czasu trwania tego obowiązku. Określenie, którym posłużył się ustawodawca „...nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie...” nie określa wieku dziecka, czy poziomu jego wykształcenia, a wyłącznie jego status społeczno-materialny. Sąd, wydając rozstrzygnięcie w przedmiocie świadczeń alimentacyjnych, obowiązany jest brać pod uwagę wszystkie okoliczności towarzyszące wydaniu takiego orzeczenia.

Osiągnięcie pełnoletniości przez osobę uprawnioną nie wyklucza samoistnie i automatycznie jej uprawnień (nie uchyła wobec niej obowiązku alimentacyjnego), jednak sytuacja uprawnionego podlega wówczas zaostrożnym kryteriom oceny. Jeśli pełnoletni uprawniony kontynuuje naukę, trzeba wtedy zważyć, czy posiada ku temu predyspozycje - istotne jest więc, czy czas przeznaczony na naukę wykorzystuje produktywnie, czy terminowo realizuje obowiązki i czy rzeczywiście podnosi kwalifikacje zawodowe, gdyż ciągłość nauki musi być poparta dotychczas

osiąganymi pozytywnymi wynikami. Nawet jednak po ustaleniu, że pełnoletni uprawniony z powodzeniem i nieprzerwanie kontynuuje naukę koniecznym jest rozważenie, czy nie nabył on możliwości samodzielnego utrzymania się.

Należy podkreślić jednak, że zarówno stanowisko judykatury jak i doktryny w sposób jednoznaczny określają, że obowiązkiem rodziców jest - w miarę swych sił - umożliwienie dziecku zdobycia wykształcenia stosownego do jego uzdolnień (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 1976 roku, III CRN 280/76).

Zakres świadczeń alimentacyjnych ustawodawca określił w art. 135 § 1 kro, uzależniając go od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego. Przez usprawiedliwione potrzeby należy rozumieć potrzeby, których zaspokojenie zapewni podmiotowi uprawnionemu do alimentów odpowiedni rozwój fizyczny i duchowy. Pojęcia usprawiedliwionych potrzeb nie można przy tym - co wskazano w orzecznictwie Sądu Najwyższego - odrywać od pojęcia zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego. Pojęcia te (usprawiedliwione potrzeby uprawnionego i możliwości majątkowe oraz zarobkowe zobowiązanego) w praktyce pozostają bowiem we wzajemnej zależności i obie te przesłanki wzajemnie na siebie rzutują, zwłaszcza przy ustaleniu przez sąd wysokości alimentów (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 października 1969 roku, III CRN 350/69, OSNPG 1970/2/15). Przy ocenie zakresu obowiązku alimentacyjnego należy brać pod uwagę także usprawiedliwione potrzeby własne zobowiązanego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 1975 roku, III CRN 330/75, LEX nr 7777). Należy nadto pamiętać, że górny pułap świadczeń alimentacyjnych będą wyznaczały każdorazowo możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego i to nawet w sytuacji, gdyby nie zaspokajały one w pełni usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 1972 roku, III CRN 470/71, Gazeta (...) 1972, nr 9)

Zgodnie, z treścią art. 138 kro w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Ustalenie czy nastąpiła zmiana stosunków następuje poprzez porównanie stosunków obecnych z warunkami i okolicznościami istniejącymi poprzednio podczas ustalania wysokości poprzednich alimentów.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że zarówno po stronie powoda pozwanego wzajemnego jak i pozwanego powoda wzajemnego doszło do istotnej zmiany okoliczności, uzasadniającej modyfikację dotychczasowego obowiązku alimentacyjnego.

Aktualna sytuacja finansowa i majątkowa powoda pozwanego wzajemnego nie pozwala mu nałożenie alimentów na rzecz syna, a tym bardziej na ich podwyższenie. Powód wzajemny pozwany choruje, ma problemy z poruszaniem się, nie uzyskuje aktualnie żadnych dochodów (nie pracuje ze względu na stan zdrowia, nie uzyskuje też żadnych świadczeń) nie posiada żadnego majątku ani oszczędności, pozostaje na utrzymaniu rodziny - siostr i matki, które zapewniają mu mieszkanie, wyżywienie i ponoszą koszty jego leczenia.

Pozwany powód wzajemny natomiast podjął pracę, z tego tytułu uzyskuje stałe dochody w kwocie 2100-2200 zł netto, co zabezpiecza jego konieczne koszty utrzymania. W celu podwyższenia swoich kwalifikacji i zdobycia zawodu zgodnie z zainteresowaniami kontynuuje naukę w liceum ogólnokształcącego dla dorosłych (zajęcia odbywają się co dwa tygodnie, co pozwala mu na świadczenie pracy). Dotychczasowa edukacja pozwanego powoda wzajemnego bowiem nie przebiegała prawidłowo ze względu na jego stan zdrowia.

Mając powyższe na uwadze, Sąd uznał, że w niniejszej sprawie zachodzą przesłanki uzasadniające uchylenie obowiązku alimentacyjnego wobec pozwanego powoda wzajemnego i dlatego w myśl art. 138 kro w zw. z art. 133 § 1 kro, orzekł jak w punkcie 1 wyroku. Jako datę uchylenia obowiązku alimentacyjnego Sąd wskazał datę wydania wyroku, ponieważ pozwany powód wzajemny w dacie wskazanej przez powoda pozwanego wzajemnego nie miał możliwości zarobkowych pozwalających mu na zaspokojenie usprawiedliwionych potrzeb, nie pracował w pełnym wymiarze czasu pracy, a uzyskiwane przez niego dochody nie były wystarczające do samodzielnego utrzymania. Z uwagi na fakt, że zachodzą przesłanki do uchylenia obowiązku alimentacyjnego Sąd oddalił powództwo wzajemne jako nieuzasadnione.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 102 kpc, odstępując od obciążania pozwanego powoda wzajemnego kosztami postępowania ze względu na jego sytuację osobistą i majątkową.